

Gang. Selve Sagen har stor Betydning, og jeg priser alle de Mænd, som have Interesse for den, men jeg priser ikke den Wei, man er gaaet, ikke blot ikke den provisoriske Wei, men hele den Fremgangsmaade, man har benyttet. Thi at hundrede Mænd holde Foredrag for hinanden, og tilfoge hinanden 4 Kr. om Aaret, som maaste blive betalte, maaste ikke — og derpaa lave først en provisorisk Bevilling paa 6,000 Kr., saa en paa 10,000 Kr., saa i Aar en paa 12,000 Kr., at anvendes uden om Ministeriet, det er en Administrationsmaade, en Bevillingsmaade, en Fremgangsmaade, som jeg under alle Forhold misbilliger. De 32,000 Kr. til Husfliden er paa 8,000 Kr. nær det Samme, som er foreslaaet til Højskolerne. Jeg siger, at Husfliden og Sløjden er udmærkede Ting, de tage pædagogisk Sigte paa, at Mand og Legeme skulle udvikles harmonisk, men hvorfor skulle de virke uden noget Tilhyn? Har man set gennem Skoleberetningerne noget Bevis for Husflidens nyttige Virkninger gennem disse Aar? Jeg tvivler ikke paa, at de have virket gavnligt, — men har man set i de Rubrikker, som Skoleinspektorerne skulde udfylde, Noget om, hvormange Børn, der have lært det? Skulle vi give 44,000 ud til dette — det er ikke for meget, maaste snarere for lidt; jeg taler, som jeg begyndte med at sige, under den Forudsætning, at den Finanslov, vi behandle, gives til et andet Ministerium end det nuværende og ikke dette — skulle vi gaa den Wei, saa lad os holde os til den ansvarlige Minister. Naar vi have en saadan, saa er han ansvarlig for disse Bevillinger, og vi spørge, hvorledes ere de anvendte i de forskjellige Forgørelser? Kan man faae en Konjulent ligesom f. Ex. ved den udmærkede Indretning, der er indført til Læreres videre Uddannelse, disse Kursus for Seminarister, og kan den Konjulent, som der fungerer, Docent Bjord, ikke gjøre det alene, saa kan han faae en Assistent til Hjælp eller maaste en Konjulent ved Siden af sig, saa faae vi en Indberetning, og saa hviler Anvendelsen af Bevillingen paa den ansvarlige Minister. Selv om det bliver frie og velvillige Former, er det rigtigt at give Bevillingerne under disse Former. Nu gaar det saaledes til, at nogle Mænd, som interessere sig for en Ting og maaste anvende megen Tid derpaa, gaa op i Ministeriet, hvor de have Forbindelser, og faae Statens Penge til Anvendelse for disse Ting; men det er ikke konstitutionelt, Nei, vi have en Administration, for at den skal anvende de Penge, vi bevilge, efter de Regler, vi ønske. Det er et Forhold, der statistisk kan oplyses gennem Skolerne og paa anden Maade, hvilken An-

vendelse saa betydelige Summer faae, og hvad Betydning de derved have. Det er en mærkværdig Uvillie, der findes mod den almindelige Højskoleundervisning og alle de Anstalter, der høre derunder. Det er ubetydelige Smaasummer, der gives til Højskolerne og andre Forhold, der ere i Smaafolks Interesse, i Sammenligning med de Summer, der anvendes ukontrollerede. En enkelt Bemærkning, jeg vil gjøre, er angaaende de Laan, som forlanges til Kirker. Der tror jeg, at Folkethinget maa være mere opmærksomt paa, hvem man hjælper, at det ikke bliver de mere velhavende Tiendeiere, men at det bliver virkelig de Formaal, der nærmest ere angivne. Jeg sigter herved til en enkelt Sag fra i Fjor, idet jeg imidlertid forventer, at hvis den udføres — der er jo ikke givet Bevilling, men det skal staa paa Provisoriet — vil det blive udført saaledes, at det virkelig bliver til Fordel for de Fjere og andre Smaafolk, hvorom der har været Tale, og at man ikke lægger den vedkommende Kirke paa et saadant Sted, at det væsentlig bliver til Fordel for fjørende og velhavende Tiendeiere. Jeg tror nok, at den ærede Minister veed, hvad jeg sigter til. Der er blevet talt om økonomiske Reforme; Naar man tager af Statterne og fordeler Beløbet paa den og den Maade, saaledes at Fordelingen bliver bedre end den hidtilværende, saa kan det forsaavidt være nyttigt, men naar Stattefordelingen forbliver lige uretfærdig, bliver Retfærdigheden paa den ene Side ikke bedre, altsaa overfor de Summer, der nævnes paa Finanslovsforslaget, vil derved kun opnaaes, om jeg saa maa sige, en ensidig Retfærdighed, ikke en fyldig Retfærdighed. Derimod forekommer det mig, at der ligger en stor Samfundsformue, en Statsformue udenfor Finanslovens Betegnelser, som kunde give Midler til meget frugtbare økonomiske Reforme. Efter den Stilling, jeg indtager her i Thinget, skal jeg selvfølgelig kun henstille alle disse Ting til det høie Things Bevillie og til Flertallets Opmærksomhed, men jeg kan ikke komme dybere ind derpaa eller sige, at jeg har tænkt paa at fremsætte noget Forslag i den Retning, thi det kunde ikke føre til Noget for mig. Jeg skal imidlertid gjøre opmærksom paa, at Folkethinget for en halv Mennekealder siden nedsatte en parlamentarisk Kommission angaaende Vallo og Vemmetofte, og at man kom til det Resultat, at deres Midler ere Statsformue, over hvilken Lovgivningsmagten har Raadighed. Jeg vil antage, at disse Stiftellers Formue i Alt vil kunne løbe op til mellem 30 og 40 Millioner Kroner. Dernæst kan Ingen af Dem være